

LAJNO (135) *sb n*

a oraz o jasne (w tym w a 3 r. błędne znakowanie).

sg N łajno (41). ◇ G łajna (16). ◇ A łajno (26). ◇ I łajnem (10); -em (6), -(e)m (4). ◇ L łajnie (5).
◇ pl N łajna (10). ◇ G łajen (12); -en (9), -(e)n (3). ◇ A łajna (8). ◇ I łajny (6). ◇ L łajni(e)ch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w,

1. Kały odchody ludzkie lub zwierzęce; *extrementum Murm, BartBydg, Mącz, Cn; merda, stercus BartBydg, Cn; oletum Calep, Cn; fimus, sordes Cn* (134) : Krowką gdy to wflżyżała/ Z łayná gruzłę wdziááá BierEz H2v, H2v; Murm 60; BartBydg 54, 149b; Stercus. Layno. po polńku Gowno. FalZioł I 143d; LAyno wśelkie iest gorące w fwey włońności/ A stądże ma moc rośpufzczaiącą y prziciągaiącą FalZioł I 144a, +5a, I 144a [2 r.], c, d, IV 6d [2 r.] (10); Mącz 49b; Ktemuż [na ból głowy] dobre gniazdo iáskołcze wespół z łayny/ octem rozmáciwłzy/ tym głowę okłádác. SienLek 51, 20v, 148v; Ten to był Cefarz/ ktore⁸⁰ gdy máłuczkiem dziecięciem chrzczono/ wodę w ktorey był chrzczony/ łayny fwymi fplugawił. SkarŻyw 299.

W połączeniu z przydawką określającą pochodzenie, rodzaj łajna [przydawka przymiotna (100), dopełniaczowa (6); łajno + przydawka (79), przydawka + łajno (27); w tym: łajno cielęce (ciołkowe) (6), człowiecze, (człowieka) (12), gołębie (gołębicze) (4), jaskółcze (4), kocie (kocze) (3), kokodrylowe (kokodrylusowe) (2), kozie (koźłowe) (5), kurze (2), mysze (6), ośle (osłowe) (4), psie (pieskowo, od białego pieska) (7), świnie (8), wilcze (2), wołowe (wole) (5)] (106): Moc z Layna pfięgo iest ta iż bolączi w gardle leczy FalZioł I 144a; Layno wilcze boleść trzew leczy/ á zwłázczá tę niemocz którą zowá kolika FalZioł I 144a; Iafzczorcze Layno fleki zółthe y piegi na twarzy fpadza przez. FalZioł I 144c; Kozłowe Layno pite z winem zółtá niemocz leczy FalZioł I 144d; Layno Kocie albo kocze z octem á z gorzyczą/ parchy goij/ y na opadanie włos pomaga. FalZioł IV 7a; Layno końkie fuche/ krew zařtanawia FalZioł IV 10b; Albumgrecum, tho iest piełkowo łayno FalZioł V 74v; Też łayno fwieże krowie/ poki iefzczę ciepłe/ na miełtce bolące przyłożono/ natychmiałt pomaga. FalZioł V 88, I 79b, 144a [2 r.], b, c [5 r.], d [2 r.] (47); łayna takowych ludzi grube bywaiá iako kij, mogłby chłopa zabić GlabGad K4v; BibRadz Ez 4/12, 15 [2 r.]; Rzekł ku mnie [Bóg]/ otomci dał łayno wołowe miáłto człowieczego [dedi tibi fimum boum pro stercoribus humanis Ez 4/15]/ którym tobie cbleb álbo plácek wpieczefz. BielKron 96, 96; A iefli ie [włosy] bielić chcefz/ łayná iáskołcze zwołową zółciá zetrzy/ á pomázuy. SienLek 46v; Wśeláki świerzb fye goi gdy go tym pomázuiá: Naprzod popiołu z świnich láien/ á ten popiół z wodą rozmęc/ á tym ie pomázuy SienLek 134v; Suchého łayná świnięgo proch/ ránam dobrze fłuży SienLek 146v; Albo łayno kurze w wodce Szántowéy zámiéřzác [!] á gdy fye wftoi/ wypić: nátychmiałt iad wyrzuci. SienLek 155v, 40v, 54, 61, 70, 73 (49); BudBib Ez 4/12, 15; Calep 142a, 727b.

W charakterystycznych połączeniach: łajno białe (4), modre, rzadkie (2), stare, suche (4), świeże (4).

Zwrot: »łajno rzucić« (1): gdyby Sokoł niemogł łayna rzucić/ thedy mu dać z iefć zółc kogutowá/ albo warzone białe flimaki. FalZioł IV 23b.

Szeregi: »łajno albo bobki« (1): Też łayna/ albo bobki kozie z oczem zmiefzane/ á pothym na ranę z kąd krew płynie: przyłożone/ řtanowiá. FalZioł V 88.

»gnoj albo łajno« (1): Gnoy człowieczy álbo łáyńá/ kiedy nád Zwyczaj żółte: Żółtą niemoc známienue. *SienLek* 20.

»łajno a mocz« = *stercus et urina Vulg* (2): iakie nafienie było z ktoregos fie narodził, iakiż pokarm w żywocie matki twej brał, włayniech á w moczu byłes zawarty, á czemu teraz tak wiele [!] żadałz, á wyfokich rzeczy chwatałz. *BielŻyw* 171; *BibRadz Is* 36/12.

Przen: O bożkach, bałwanach (3) : [*Jerozolimo*] We krwi twej którą wylałá prześląpiłás/ a łáyńy twemi [*idilis tuis*] ktorycheś náczyńiłá vmazáłás fię/ y przybliżyłás dni twoie *BudBib Ez* 22/4; mowi Adonái [...] wygubię łáyńá [*disperdam simulacra Vulg*]/ y wytrące bálwány z Nofu *BudBib Ez* 30/13, I 419b *marg.*

2. Zestawienie w funkcji nazwy botanicznej: »czartowe łajno« = *Fenula alliacea Bois. et sp. aff (Rost)*; roślina z rodziny baldaszkowatych (*Umbelliforae*) (1) : Zákurz iey pod nos/ palonym sukнем [...] albo czártowym łáyńem ktore w Aptece naydziefz *SienLek* 116.

Synonimy: 1. gnoj, gówno, 2. asa fetyda.